

23. november 2018

Aftale om finansloven for 2019

mellem

**Siumut, Atassut, Nunatta Qitornai,
Inuit Ataqatigiit og Demokraatit**

Indhold

Aftale om finansloven for 2019.....	3
Delmål og undertemaer i aftalen om Finanslov for 2019.....	4
Reformspor 1 – Fortsat forøgelse af uddannelsesniveaueu 6	6
Tema 1.1. Flere med en erhvervskompetencegivende uddannelse.....	6
Tema 1.2. Styrkelse af idrætsområdet og det almennyttige sociale arbejde	8
Reformspor 2 – Øget vækst og beskæftigelse.....	9
Tema 2.2. Bedre rammevilkår for at øge vækst og beskæftigelse i den private sektor	11
Reformspor 3 – En moderne, borgernær offentlig sektor	15
Tema 3.1. En fokuseret og effektiv offentlig sektor med borgeren i centrum.....	15
Tema 3.1. Målretning af indsatser på sundheds- og socialområdet.....	17
Tema 3.2. Bedre vilkår for børnefamilier	19
Reformspor 4 – Øget selvforsørgelse	20
Tema 4.1. Flere skal være en del af arbejdsmarkedet.....	20
Tema 4.2. Forebyggelse og nedbringelse af gæld til det offentlige.....	21
Sikring af overskud på finansloven for at øge uafhængighed af bloktilskud.....	24
BILAG	26
Økonomiske konsekvenser af aftalen og det videre arbejde med FFL 2019.....	26

Aftale om finansloven for 2019

Aftaleparterne er enige om at forberede og gennemføre nye initiativer med afsæt i følgende overordnede mål og temaer:

Finanslovsaftalen tager udgangspunkt i et fælles mål om at opnå økonomisk selvårenhed. Dette skal nås via gode rammer til at sikre fortsat økonomisk vækst og øget beskæftigelse samt fokus på at forbedre levevilkår for børnefamilier især i lav- og mellemindkomstgruppen.

Aftalen forudsætter herunder, at der i de kommende år forberedes og gennemføres en slankning af den offentlige sektor. Der skal flyttes ressourcer inden for denne, så fokus i højere grad bliver på de borgerrettede opgaver, hvor det offentlige på kosteffektiv vis især koncentrerer sig om at løse sine kerneopgaver og så vidt muligt overlader andre opgaver til den private sektor.

Finanslovsaftalen betyder øget opmærksomhed på tidlige, forebyggende indsatser inden for sundheds- og socialområdet, der skal koordineres bedre end tilfældet er i dag. Tilsvarende skal det basale uddannelsessystem videreudvikles, så det udgør et solidt fundament for, at langt flere ender med at få en erhvervskompetencegivende uddannelse og efterfølgende får varig beskæftigelse.

Arbejdet med at forberede overtagelse af relevante nye ansvarsområder fra staten skal ind i en ny fase, hvor der til kommende finanslove udarbejdes oplæg til konkrete overtagelser, hvor dette giver størst merværdi for samfundet. Naalakkersuisut forventes at redegøre for sine prioriteringsovervejelser herom i Politisk-Økonomisk beretning for 2019.

Overtagelser af opgaver fra staten forudsætter, at der skabes økonomisk råderum dertil og dermed overskud på finansloven. Partierne bag finanslovsaftalen sikrer derfor et overskud både i 2019 og i den samlede finanslovsperiode 2019-2022.

Realiseringen heraf og af de politiske mål bag aftalen stiller krav om at foretage skarpe prioriteringer, øget koordinering af indsatser samt løbende monitorering heraf for at følge og synliggøre, om de har den ønskede effekt. Naalakkersuisut drager omsorg for dette.

Parterne bag finanslovsaftalen ønsker, at der kan fastholdes en langsigtet reformkurs, der kan fremme målet om øget selvforsørgelse på alle planer i samfundet. Dette skal ske gennem reformtiltag på arbejdsmarkeds-, social- og skatteområdet i sammenhæng med reformer på uddannelsesområdet.

Disse reformer skal medvirke til at opnå social fremgang hos blandt andre økonomisk udsatte, positiv udvikling i alle landets kommuner og sikre en holdbar økonomi i det offentlige, selv om der i de kommende år bliver øget pres på de offentlige finanser, når færre gradvist skal forsørge flere. Finanslovsaftalen er i lighed med sidste års aftale bygget op efter Holdbarheds- og Vækstplanens fire reformspor for at sikre kontinuitet i planlægningen.

Delmål og undertemaer i aftalen om Finanslov for 2019

Flere med en erhvervskompetencegivende uddannelse

- Flere uddannede pædagoger i førskolen
- Fjernelse af flaskehalse i uddannelsessystemet
- Styrkelse af de tekniske uddannelser

Styrkelse af idrætsområdet og det almennyttige sociale arbejde

- Forøgelse af tilskud til idræt
- Understøttelse af frivilligt socialt arbejde

Indretning af infrastrukturen, så den fremmer øget erhvervsudvikling

- Finansiering af lufthavnsplanen, regionale baner og havneanlæg
- Enspriser på el og vand bredes ud til hele landet

Bedre rammevilkår for at øge vækst og beskæftigelse i den private sektor

- Målrettede erhvervsfremmetiltag
- Udvikling af fiskerierhvervet – fiskerikommission & nyt undersøgelsesfartøj
- Forberedelse af mere konkurrencedygtig selskabsbeskatning

En fokuseret og effektiv offentlig sektor med borgeren i centrum

- Fællesoffentlige løsninger og shared services
- Digitaliseringstiltag, herunder Offentlig digital post og NemKonto
- Udgiftsanalyser omkring personale, administration og uddannelsesområdet

Målretning af indsatser på sundheds- og socialområdet

- Udgiftsanalyser på sundheds- og døgninstitutionsområdet
- Tidlige, forebyggende indsatser

Bedre vilkår for børnefamilier

- Bedre forhold for forældre under barsel
- Social hotline og Meeqqat 0-18

Flere skal være en del af arbejdsmarkedet

- Beskæftigelsesfradrag og reform af sociale ydelser
- Tilskyndelse til senere tilbagetrækning

Forebyggelse og nedbringelse af gæld til det offentlige

- Gældsrådgivning i alle kommuner
- Forberedelse af Ilanngaassivik

Sikring af overskud på finansloven for at øge uafhængighed af bloktilskud

Finanslovsaftalen skal i lighed med de seneste års finanslovsaftaler bidrage til at skabe sammenhæng mellem prioriteringerne på finansloven med dens relativt korte tidshorisont og initiativer med et længere perspektiv.

Med finanslovsaftalen følger ændringsforslag til finanslovsforslaget for 2019, der er beskrevet samlet i bilag 1.

Der må i forslag til finanslov for 2020 også forventes behov for yderligere reformer og initiativer, der giver incitamenter til både øget selvforsørgelse og til udvikling af samfundet i en mere bæredygtig retning. Naalakkersuisut forventes derfor også løbende at følge, måle og årligt redegøre for fremskridt i udviklingen i forhold til målopfyldelse blandt andet ved brug af et passende sæt indikatorer herfor.

Dette blandt andet med afsæt i de beskrevne indikatorer i Økonomisk Redegørelse 2018 samt særligt relevante indikatorer i forhold til FN's bæredygtigheds mål (SDG). Her vil eksempelvis SDG-indikatorer for bekæmpelse af fattigdoms- og ulighedsproblemer, fremgang i uddannelse og beskæftigelse, udvikling omkring sundhed og sanitet, øget brug af vedvarende energi og bæredygtig ressourceudnyttelse oplagte i en grønlandsk sammenhæng. Naalakkersuisut forventes samtidig at indarbejde mål herfor samt anvende indikatorer for målopfyldelsen som led i sektorplanlægningen på de respektive områder og afstemme dette på tværs af sektorer.

En stærk økonomi er afgørende for at nå de langsigtede mål, der er enighed om. Parterne bag aftalen vil derfor fortsat have fokus på både at skabe nye indtægter og tilpasse indretningen af den offentlige sektor til de ændrede behov, som de kommende års ændringer i befolkningssammensætningen betyder i form af øgede udgifter for det offentlige.

Finanslovsaftalen er indgået under hensyntagen til:

- partiernes ønsker til nye prioriteringer og finansiering af disse,
- finansiering af nye investeringer, og
- de på finansloven indarbejdede – og kommende - forslag til reformtiltag.

Med ændringsforslagene til 2. og 3. behandlingen bliver der et overskud på 7,2 mio. kr. for DA-resultatet i 2019 i FL2019. For hele perioden 2019-2022 vil der være et samlet overskud på 21,2 mio. kr. for DA. Opgjort for DAU er der et samlet overskud på 55,8 mio. kr. for perioden 2019-22.

Nuuk, den 23. november 2018

Siumut

Atassut

Nunatta Qitornai

Demokraatit

Inuit Ataatigiit

Naalakkersuisut

Reformspor 1 – Fortsat forøgelse af uddannelsesniveaue

Mål for finansloven 2019:

Flere med en erhvervskompetencegivende uddannelse

- Flere uddannede pædagoger i førskolen
- Fjernelse af flaskehalse i uddannelsessystemet
- Styrkelse af de tekniske uddannelser

Styrkelse af idrætsområdet og det almennyttige arbejde

- Forøgelse af tilskud til idræt
- Tilskud til frivilligt socialt arbejde

Tema 1.1. Flere med en erhvervskompetencegivende uddannelse

- **Flere uddannede pædagoger i førskolen**

Forældre bør have mulighed for, at deres børn kan få adgang til velfungerende vuggestuer, daginstitutioner og dagtilbud. Dette er samtidig en forudsætning for at nå mere overordnede mål på børne- og ungeområdet, herunder give børnene et bedre udgangspunkt for deres start i folkeskolen.

Parterne bag finanslovsaftalen finder det derfor af stor betydning, at sikre ansættelse, uddannelse, opkvalificering og fastholdelse af personale til området. Naalakkersuisuts helt nye Strategi- og Handlingsplan indeholder følgende fokusområder: 1) Ansættelse og fastholdelse af personalet, 2) Uddannelse og opkvalificering, 3) Arbejds miljø, 4) IT-området og 5) Evaluering, opfølgning og justering af strategi- og handleplanen.

Hvert fokusområde indeholder et eller flere initiativer målrettet fagpersonalet på dagsinstitutionerne. Disse bør gennemføres som foreslået. Med finanslovsaftalen indarbejdes således en reserve til at sikre midler til de dele af planen, der ikke allerede er fundet finansiering til samt en reserve til yderligere indsatser, herunder med afsæt i behandlingen af forespørgselsdebatten om, ”hvordan vi kan gøre det mere attraktivt at uddanne sig til og arbejde som pædagog med henblik på at sikre fagligt velkvalificeret personale til daginstitutionerne” (EM 2018/136). Som konsekvens afsættes følgende ekstra midler til formålet i 2019.

	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
20.11.70 Reserve til nye initiativer	3.000.000	2,0	1,5	1,5	8,0

Naalakkersuisut vil som led i udmøntningen af planen inddrage Nunatsinni Perorsasut Kattuffiat (NPK) i relevant omgang for herved at søge at sikre, at tiltagene målrettes og får effekt i praksis.

Naalakkersuisut forventes desuden at gå i en dialog med NPK i løbet af 2019 inden for rammerne af aftalesystemet for at afsøge mulighederne for at forbedre ansættelsesvilkårene for pædagogerne.

- **Fjernelse af flaskehalse i uddannelsessystemet**

Øget fremgang på uddannelsesområdet i form af, at langt flere efter afgang fra folkeskolen hurtigt påbegynder og færdiggør en erhvervskompetencegivende uddannelse er central for at skabe et mere selv bærende og bæredygtigt samfund.

Det er derfor centralt at eliminere flaskehalse i uddannelsessystemet, herunder at:

- skabe gode faseovergange mellem før- og folkeskolen, til ungdomsuddannelserne og videregående uddannelser,
- sørge for at manglende adgang til lærepladser ikke forhindrer unge i at påbegynde en erhvervsuddannelse, og
- sikre en samlet planlægning på området, der skaber sammenhæng på tværs, fremmer etablering af stærke faglige miljøer og bygger på god og omkostningsbevist ressourceudnyttelse.

Som en del af finansloven for 2019 er der indarbejdet og forventes stillet forslag om konkrete bevillingsmæssige tiltag, der skal muliggøre dette i praksis. Dette gælder blandt andet følgende vigtige områder:

- På hovedkonto 20.11.70. Reserve til nye initiativer er der afsat midler til at realisere målet om at sikre tilstrækkeligt med lærepladser gennem fremsættelse af en lov på FM 2019 om samfundsansvar ved ansættelser af lærlinge og praktikanter.
- Bevillinger på hovedkonto 84.40.15. Kollegiebyggeri, som i løbet af 2019 vil blive udmøntet til konkrete byggerier i en række byer med øget behov for kollegier.
- Fra og med finansloven for 2018 og afledt heraf bloktilskudsaftalerne har kommunerne fået overført ansvaret og midler til renovering og anlæg af bygninger på før- og folkeskoleområdet. Dette giver som ønsket kommunerne og som forudsat i strukturreformen fra 2009 langt bedre muligheder for en sammenhængende planlægning på disse helt centrale områder, og dermed et godt fundament for at skabe bedre resultater i uddannelsessystemet.
- Som led i finanslovsaftalen har parterne drøftet et muligt overgangsproblem i relation til overdragelsen af området i 2018 for så vidt angår en konkret skole i Kangaatsiaq. Der var her oprindeligt afsat et beløb på 13 mio. kr. til anlæg af en ny vestfløj til skolen og en forudsætning om, at dette arbejde blev færdiggjort af selvstyret. Efterfølgende har Kommune Qeqertalik ønsket dels at overtage ansvaret for anlægsarbejdet, dels at opføre en helt ny skole. Dette resulterer naturligvis i øgede anlægsomkostninger og dermed en øget belastning af de kommunale budgetter i anlægsperioden. Parterne bag finanslovsaftalen er indstillet på at se velvilligt på en eventuel tillægsbevillingsansøgning i løbet af 2019, der kan imødekomme dette om nødvendigt. En sådan skal i givet fald muliggøre, at landskassen fremrykker en del af bloktilskuddet til kommunen fra de følgende år, så det over perioden er udgiftsneutralt for landskassen og imødegår et midlertidigt kommunalt likviditetsbehov.

- **Styrkelse af de tekniske uddannelser**

Det er brug for flere fagligt uddannede og akademisk arbejdskraft, der især målrettes den private sektor, herunder på det tekniske område og til fiskerierhvervet. Center for Arktisk Teknologi har i dialog med fiskerierhvervet udarbejdet forslag om at etablere en diplomingeniøruddannelse i fiskeriteknologi, der etableres i regi af Danmarks Tekniske Universitet (DTU), der vil være en vekseluddannelse efter den kendte ARTEK-model, der dels tages i Sisimiut, dels i Danmark.

	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
40.91.07 Center for Arktisk Teknologi	1.300.000	2,7	3,7	4,9	12,6

Center for Arktisk Teknologi forbereder endvidere aktuelt en ingeniøruddannelse målrettet et andet af Grønlands væksterhverv, nemlig råstofsektoren. Der kan således forventes behov for at tage stilling til at medfinansiere etablering af en kandidatuddannelse i mineral ressource management på finansloven i et af de kommende år. Parterne bag finansloven finder det væsentligt, at vi arbejder målrettet for, at flere af de vellønnede jobs inden for væksterhvervene kan besættes med lokal arbejdskraft, hvilket også bør afspejles i prioriteringerne i finanslovssammenhæng.

Med finanslovsforslaget afsættes samtidig midler til at påbegynde en projektering af en ny Jern- og Metalskole i 2019. Dette med henblik på, at placere et kommende nybyggeri deraf som en del af KTI i Sisimiut, som derved får et yderligere løft som et stærkt fagligt uddannelsescenter. Midler til projekteringen heraf indgår som en del af en større forøgelse af bevillingen på hovedkonto 80.00.01 Omrokeringsreserve, der også midler til andre nye projektering- og anlægsaktiviteter i FFL 2019.

Tema 1.2. Styrkelse af idrætsområdet og det almennyttige sociale arbejde

- **Forøgelse af tilskud til idræt**

Motion og idræt er godt for den enkelte, og på samfundsplan indebærer øget motion en sundere befolkning. I vores verden vil en sundere befolkning automatisk medføre et lavere udgiftspress på sundhedsvæsenet. Parterne er derfor enige om at øge bevillingen til idrætsområdet til aktiviteter, der kan indgå i et samlet løft af tidlige, forebyggende indsatser. Midlerne udmøntes fra hovedkonto 20.11.70. Reserve til nye initiativer på baggrund af et konkret oplæg derom i 2019.

Konkret foreslås der indarbejdet følgende

	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
20.11.70 Reserve til nye initiativer	3.960.000	5,04	6,72	8,40	24,12

- **Understøttelse af frivilligt socialt arbejde**

Parterne bag finanslovsaftalen ser gerne, at frivilligt, socialt arbejde får bedre vilkår at arbejde ud fra, da det vil kunne komme med værdifulde bidrag til at videreudvikle vort samfund.

Naalakkersuisut forventes derfor til FFL 2020 om komme med en konkret plan herfor, herunder enten komme med forslag til at øge tilskud til den type aktiviteter eller at gøre organisationer, der arbejder hermed skattefrie.

Reformspor 2 – Øget vækst og beskæftigelse

Mål for finansloven 2019:

Indretning af infrastrukturen, så den fremmer øget erhvervsudvikling

- Infrastrukturinvesteringer samt sikring af adgang til arbejdskraft
- Enspriser på el og vand bredes ud til hele landet

Bedre rammevilkår for at øge vækst og beskæftigelse i den private sektor

- Målrettede erhvervsfremmetiltag
- Udvikling af fiskerierhvervet - fiskerikommission & nyt undersøgelsesfartøj
- Forberedelse af mere konkurrencedygtig selskabsbeskatning

Tema 2.1. Indretning af infrastrukturen, så den fremmer øget erhvervsudvikling

- **Infrastrukturinvesteringer samt sikring af adgang til arbejdskraft**

Ny hovedlufthavnsstruktur

Et flertal i Inatsisartut har under EM 2019 vedtaget en lov, der gør, at Grønland nu får skabt en mere effektiv hovedlufthavnsstruktur. Det betyder, at flere får råd til at rejse og gør landet lettere tilgængeligt udefra. Vedtagelsen af loven er dog kun første skridt.

- Parterne er indstillet på i kommende års finanslove at finde midler til restfinansieringen af selvstyrets planlagte aktiekapitalindsud i Kalaallit Airports A/S.
- De nye lufthavne skal ikke alene komme de tre byer Ilulissat, Nuuk og Qaqortoq til gode. De skal gavne hele landet, ikke mindst ved at give grobund for en langt mere dynamisk udvikling af turismesektoren til et egentligt bærende erhverv.
- Naalakkersuisut forventes i en ny turismestrategi i løbet af 2019 at fremlægge mål og initiativer for, hvordan dette bedst kan ske i praksis. Herunder skal der være fokus på egentlig destinationsudvikling på regionalt niveau, udvikling af oplevelses- og servicetilbud, modtagefaciliteter, kompetenceudviklingstiltag mv.
- Den nye turismestrategi forudsættes at bygge på, at en øget vækst i turismeerhvervet skal ske på et bæredygtigt grundlag, og der skal tages højde herfor i planlægningsammenhæng.

Sikring af adgang til arbejdskraft

Lufthavnsinvesteringerne vil forventeligt sætte arbejdsmarkedet under pres i de kommende år med deraf følgende risiko for øget arbejdskraftmangel hos virksomhederne. Naalakkersuisut forudsættes at opprioritere monitoreringen af udviklingen på arbejdsmarkedet og målrettet på at imødegå flaskehalsproblemer.

Dette først og fremmest ved en forstærket indsats på at øge den faglige og geografiske mobilitet internt i landet gennem målrettede reformer og initiativer, der kan lede til øget udbud af arbejdskraft. Naalakkersuisut forventes at redegøre for sine planer på området i Politisk-Økonomisk Beretning for 2019 og konkretisere disse i FFL 2020.

Herudover forventes det, at Naalakkersuisut sikrer, at der sker en hurtig og effektiv sagsbehandling i forhold til behandling af sager om adgang til arbejdskraft udefra, dersom der ikke er lokal arbejdskraft til stede. Med finansloven for 2019 opprioriteres området med henblik på at effektivisere og smidiggøre sagsbehandlingen i forhold til udefrakommende arbejdskraft.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende budgetneutrale ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
67.02.01 Arbejdsmarkedsafdelingen	800.000	0,8	0,8	0,8	3,2
67.02.05 Majoriaq	-800.000	-0,8	-0,8	-0,8	-3,2

Narsarsuaq og Kangerlussuaqs fremtidige rolle i den samlede infrastruktur

I forhold til fremtiden for lufthavnene i Narsarsuaq og Kangerlussuaq nedsætter Naalakkersuisut og de respektive kommuner nu to arbejdsgrupper, der blandt andet får til opgave at afdække forhold vedrørende bostedernes fremtidige erhvervspotentiale og rolle i det fremtidige trafiksystem herunder mulighederne for en eventuelle hel- eller delvis kommunal overtagelse.

Parterne bag finanslovsaftalen afventer resultatet af dette arbejde og vil i forlængelse heraf vurdere, hvordan selvstyret mest hensigtsmæssigt kan understøtte en sådan proces. Dette kan eksempelvis være i form af særligt tilrettelagte beskæftigelsesarbejder og kurser i Råstofskolens regi med henblik på realisering af en kommende plan om en vej mellem Sisimiut og Kangerlussuaq. Naalakkersuisut forventes derfor i samarbejde med kommunen at etablere et egentligt beslutningsgrundlag for en sådan vej, herunder et opdateret lønsomhedsstudie, der blandt andet tager hensyn til etablering af Atlantlufthavne i Ilulissat og Nuuk.

Efterfølgende kan der øremærkes midler til formålet på hovedkonto 67.02.05. Majoriaq og hovedkonto 67.02.02. Kompetenceudviklingskurser.

Etablering af regionale lufthavne

Der er afsat midler på finansloven til yderligere tekniske forundersøgelser og økonomiske analyser vedrørende etablering af regionale lufthavne.

Naalakkersuisut udarbejder på baggrund heraf konkrete beslutningsoplæg, så Inatsisartut får mulighed for snarest muligt at tage stilling til disse og foretage den nødvendige tidsmæssige og økonomiske prioritering på et veloplyst grundlag.

Finansiering af havnebyggerier

Med afsæt i finansloven for 2018 afsættes yderligere midler til at færdiggøre havneanlæg i Uummannaq og Qaanaaq samt midler til at projektere og anlægge en havn i Kangerlussuaq, som er dimensioneret efter en opdateret behovsvurdering og et lønsomhedsstudie, der blandt andet tager hensyn til etablering af Atlantlufthavne i Ilulissat og Nuuk.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende budgetneutrale ændringer:

	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
80.00.01 Omrokeringsreserve og 87.73.12 Reinvestering i havne og havneanlæg	10.000.000	21,0	10,0	10,0	51,0

Note: 87.73.12 blev tilført 11 mio. kr. til formålet ved 2. behandlingen af FFL2019

Projektering og anlæg af en havn i Kangerlussuaq søges gennemført efter nærmere aftale med Qeqqata Kommunia.

- **Enspriser på el og vand bredes ud til hele landet**

Med vedtagelsen af finansloven for 2018 blev der gennemført en ensprisreform på el og vand på steder forsynet af Nukissiorfiit. I forlængelse heraf gøres reformen landsdækkende med virkning fra 2019.

Reformen kommer således også til at omfatte lufthavnsbygderne Kangerlussuaq, Narsarsuaq og Kulusuk, da el- og vandforsyningen i de to førstnævnte bygder varetages af Mittarfeqarfiit, mens elforsyningen i Kulusuk ligeledes varetages af Mittarfeqarfiit.

Dette vil for landskassen netto betyde en årlig merudgift 1,25 mio. kr. årligt.

Tema 2.2. Bedre rammevilkår for at øge vækst og beskæftigelse i den private sektor

- **Målrettede erhvervsfremmetiltag**

Bedre finansieringsmuligheder for erhvervslivet

Luftfartsaftalen med staten indeholdt ikke alene en aftale om statslig medfinansiering af landingsbanebyggerierne, men også en erhvervspakke bestående af flere elementer, der skal bidrage til at fremme erhvervsudviklingen her i landet. Dette indebærer blandt andet, at Selvstyret og staten foretager kapitalindskud i Greenland Venture og Vækstfonden på i alt 200 mio. kr. til fælles investeringer i Grønland, hvoraf selvstyret bidrager med 20 mio. kr. Greenland Venture forbliver 100 pct. ejet af selvstyret.

Selvstyret og staten etablerer herudover en erhvervspulje på 20 mio. kr. med henblik på, at Greenland Venture og Vækstfonden inden for denne ramme kan styrke arbejdet med at modne perspektivrige erhvervsprojekter her i landet. Selvstyret og staten finansierer henholdsvis 2 mio. kr. og 18 mio. kr. med henblik på, at Greenland Venture og Vækstfonden hver tilføres 10 mio. kr.

Parterne bag finanslovsaftalen vil sikre, at selvstyrets andel af finansiering tilvejebringes. Dette forventes i praksis gennemført i 2018 via en tillægsbevilling.

Mere sammenhængende indsats for at fremme erhvervsudviklingen regionalt og lokalt

Parterne ønsker, at der sker en fokuseret indsats på at skabe udvikling på steder, hvor der er et erhvervsmæssigt potentiale. Dette gælder også mindre byer og bygder. Dette kræver samarbejde på

tværs, herunder ikke mindst med kommunerne og erhvervslivet. Det kræver endvidere overblik over muligheder og begrænsninger, ligesom det kræver vilje til at prioritere og koordinere investeringer.

Naalakkersuisut anmodes derfor om at indlede dialog med landets fem kommuner med henblik på sammen med KANUNUPE og andre relevante interessenter at nå til enighed om en nærmere vurdering af mulige barrierer i forhold til rammerne for erhvervsudvikling. Ud over eventuelle infrastrukturelle barrierer, bør der også ses på behovet for eventuelle barrierer af blandt andet lovgivningsmæssig og administrativ karakter. Med udgangspunkt heri anbefales blandt andet udarbejdet en oversigt over mulige investeringsbehov fra offentlig side henholdsvis forventninger om privat interesse for at foretage egentlige investeringer for at udnytte disse erhvervsmæssige potentialer.

Selvstyrets mulige økonomiske bidrag kan i 2019 ske blandt andet inden for rammerne af bevillingen på hovedkonto 64.01.05. Erhvervsudvikling i bygder og yderdistrikter.

Bedre landkort

Detaljerede og pålidelige landkort vil være til gavn for borgere, myndigheder og virksomheder og er vigtigt i bestræbelserne på at tiltrække investeringer udefra. Med finansloven afsættes 2 mio. kr. i 2019 som medfinansiering til gennemførelse af ny topografisk satellitkortlægning, der indebærer en totalkortlægning af det isfrie, åbne land. Midlerne blev indarbejdet ved 2. behandlingen af FFL2019.

Hovedparten af projektet finansieres af Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, Forsvaret og med støtte A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal. Grønlands bidrag på 2 mio. kr. skal gå til at sikre de nødvendige ressourcer til involvering af interessenter og projektledelse og dermed til at forankre projektet her i landet. Projektet løber indtil 2021.

• Udvikling af fiskerierhvervet – fiskerikommission & nyt undersøgelsesfartøj

Nedsættelse af fiskerikommission

Parterne er enige om, at der nedsættes en fiskerikommission med repræsentanter fra blandt andet erhvervet og det organisationer. Kommissionen skal komme med anbefalinger til en fiskerilov og til andre relevante tiltag, der påvirker fiskerisektorens udviklingsmuligheder og kan være med til at sikre, at samfundet får mest mulig gavn af fiskerierhvervet og ressourcen. Fiskerierhvervet er fortsat landets vigtigste erhverv.

Fiskerisektorens betydning afspejles både i indtjeningen og beskæftigelsen i den private sektor, udenrigshandelsstatistikken og de offentlige kasser i form af skatter og afgifter. En sammenhængende fiskeripolitik og planlægning på området skal bidrage til at fastholde og om muligt øge værditilvæksten i samfundet.

På baggrund af dette afsættes 2 mio. kr. i 2019 til etablering og drift af en fiskerikommission, som skal udarbejde udkast til ajourført lovgivning på fiskeriområdet og komme med bidrag og anbefalinger til en sektorplan for fiskerierhvervet, som nu har været efterlyst i flere år.

Medlemmer af kommissionen forventes udpeget snarest efter finanslovens vedtagelse, idet Naalakkersuisut udarbejder et særskilt kommissorium for kommissionens arbejde.

	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
50.06.25 Fiskerikommission	2.000.000	0,0	0,0	0,0	2,0

Herudover gennemfører Naalakkersuisut en uvildig værdikædeanalyse af fiskerierhvervet, som blandt andet har til formål at tilvejebringe et datagrundlag, der afspejler den reelle eksportværdi for Grønland af fiske- og skaldyrprodukter, og som kan indgå til brug for at afdække behovet for eventuelle ændringer af rammebetingelser, der kan fremme en øget samfundsmæssig indtjening fra udnyttelse af fiskeressourcen. En rapportering heraf forudsættes gennemført med brug af ekstern, uafhængig bistand og at foreligge i tredje kvartal af 2019.

Nyt undersøgelsesfartøj

Via en tillægsbevilling i 2018 og FFL 2019 er der på hovedkonto 87.75.01. Nyt skib til Pinngortitaleriffik afsat en bevilling på samlet 200 mio. kr. til et nyt havgående undersøgelsesfartøj, så Naturinstituttet får muligheder for at udføre nuværende og forventede forsknings- og uddannelsesopgaver.

Der er derfor igangsat en international udbudsprocedure, hvor der stadig pågår en nærmere afklaring af de indkomne bud og færdigforhandles et udkast til kontrakt. Den endelige kontraktsum kendes derfor ikke. Dette ventes først at ske efter vedtagelsen af finansloven for 2019, forventeligt medio december 2018.

Der kan således eventuelt blive behov for at tage stilling til et behov for en vis forøgelse af den samlede ramme til byggeriet. Blandt andet har nye uomgængelige myndighedskrav ført til en fordyrelse. Dette kan således resultere i et behov for en tillægsbevilling til formålet i starten af 2019 eller i form af en forøgelse af anlægsbevillingen til formålet i FFL 2020, når der foreligger et færdigforhandlet tilbud.

Parterne bag finanslovsaftalen er i givet fald indstillet på i udgangspunktet at hastebehandle en eventuel ansøgning herom, henset vedståelsesfrister i forhold til tilbudsgivere og vigtigheden af også fremover at sikre en god ressourceforvaltning på fiskeriområdet. Parterne forventer samtidig, at der sker en afsøgning af mulighederne for at finde bidrag via afsøgning af eventuel delvis fondsfinansiering. Hertil kommer mulig midlertidig tilpasning af driftsbevillingen til Pinngortitaleriffik i 2019 og 2020, idet der antageligt kan gennemføres færre surveys frem til, der kommer et nyt fartøj.

- **Forberedelse af mere konkurrencedygtig selskabsbeskatning**

Det er et fælles mål at skabe en selv bærende økonomi, med gradvis afvikling af bloktilskuddet fra staten. Dette kræver blandt andet en holdbar økonomisk udvikling i de offentlige finanser samt øget vækst og jobskabelse i den private sektor.

De skattemæssige vilkår for erhvervslivet skal sikre Grønlands muligheder for at fastholde eksisterende virksomheder og tiltrække nye samtidig med, at beskatning finder sted her i landet. Det er således formålstjenligt at gøre særlige indsatser på skatteområdet, der består i, at:

- Gøre erhvervsskattelovgivningen her i landet konkurrencedygtig i forhold til lande vi normalt konkurrerer- og har handel med.
- Sikre beskatning af erhvervsmæssige aktiviteter her i landet og dermed et provenu i form af selskabsskatter (og personskatter). Dette ud fra princippet om, at indtægter, der skabes i Grønland, beskattes i Grønland.

Grønland har fastholdt niveauet for erhvervsbeskatningen, mens de lande vi handler mest med har bevæget sig i retning af en lavere selskabsskat. Derfor bør Grønland søge at sænke selskabsskatten. Naalakkersuisut forudsættes derfor snarest at igangsætte analyser af erhvervsbeskatningen med særlig fokus på mulige forslag til at nedsætte selskabs- og udbytteskatten samt til finansiering deraf.

Reformspor 3 – En moderne, borgernær offentlig sektor

Mål for finansloven 2019:

En fokuseret og effektiv offentlig sektor med borgeren i centrum

- Fællesoffentlige løsninger og shared services
- Digitaliseringstiltag, herunder Offentlig digital post og NemKonto
- Udgiftsanalyser omkring personale, administration og uddannelsesområdet

Målretning af indsatser på sundheds- og socialområdet

- Udgiftsanalyser på sundheds- og døgninstitutionsområdet
- Tidlige, forebyggende indsatser

Bedre vilkår for børnefamilier

- Bedre forhold for forældre under barsel
- Social hotline & Meeqqat 0-18

Tema 3.1. En fokuseret og effektiv offentlig sektor med borgeren i centrum

Den offentlige sektor løser en række helt centrale opgaver. Ikke mindst i et land med en udstrakt kyststrækning med forholdsvis få indbyggere er det nødvendigt med en stærk offentlig sektor, men det giver samtidig risiko for smådriftsulemper og silotækning.

Dette udgangspunkt betyder således, at der er behov for at se kritisk på størrelsen og indretningen af den offentlige sektor, herunder om opgaveløsningen sker omkostningseffektivt, og om det offentlige varetager opgaver, der med fordel enten kan undværes eller løftes bedre af den private sektor.

Det er et mål for parterne bag finansloven at sikre, at den offentlige sektor er omkostningseffektiv, veldrevet og fokuseret på levering af kerneydelser. Med finanslovsaftalen ønsker partierne at skabe rammerne for en gennemgribende effektivisering af den offentlige sektor. Dette skal ske gennem klare og realistiske målsætninger og prioriteringer. Et af midlerne hertil er målrettede effektmålinger på væsentlige udgiftsområder samt evaluering af, om resultaterne står mål med midlerne. På væsentlige udgiftsområder skal der således udvikles relevante indikatorer (KPIer), der muliggør en vurdering af effektivitet og resultater. Dette arbejde bør være en væsentlig del af sektorplanerne for de enkelte sektorer samt i planlægningen af tværgående indsatser.

For at kunne foretage prioriteringer er det vigtigt både at have viden om de resultater, der skabes og udgiften forbundet med indsatsen. I tillæg til effektmåling og resultater skal der udarbejdes analyser af udgifter i det offentlige for at sikre effektiv anvendelse og prioritering af ressourcerne.

På denne baggrund afsættes der en effektiviseringsreserve, der er udtryk for en forpligtelse til at identificere og realisere besparelser og effektiviseringspotentialer. Frem mod FL2020 skal der derfor udføres gennemgribende analyser, der kan klarlægge potentialet og realiseringen af besparelserne samt effekterne.

Der er ved indledende gennemgang af bevillinger på blandt andet arbejdsmarkeds- uddannelses, IT- og personaleområdet indikationer på, at der er potentialer for effektiviseringer og besparelser. Dette forventes også at gøre sig gældende i andre dele af det offentlige.

Det vil ikke være muligt at identificere og realisere disse potentialer inden færdiggørelsen af Finansloven for 2019. På denne baggrund foreslås afsat en effektiviseringsreserve, som planlægges udmøntet i forbindelse med Finansloven for 2020 og i overslagsårene.

Der indarbejdes derfor besparelser fra og med 2020 på administration og drift under hovedkonto 20.11.51. Effekter af reformtiltag, som vil være stigende over perioden.

For at realisere sådanne målrettede effektiviseringsgevinster forøges bevillingen på hovedkonto 20.30.05. Innovations- og projektopgaver med 2,0 mio. kr. fra 2019. Midlerne skal anvendes til analyse- og planlægningsarbejde til at sikre konkrete effektiviseringstiltag i den offentlige sektor.

Dette omfatter målrettede effektmålinger på væsentlige udgiftsområder, udarbejdelse af relevante indikatorer samt evaluering af, om de skabte resultater står mål med udgifterne. Herigennem søges der identificeret besparelser- og effektiviseringspotentialer med henblik på at nedbringe udgifterne til administration, øge fokus på resultater og levering af kerneydelser og gennemføre besparelser på tilskuds- og driftsbevillinger, hvor anvendelsen af midlerne ikke har den ønskede effekt, eller hvor der ikke længere vurderes at være samme påtrængende behov som tidligere.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
20.11.56 Budgetregulering, adm.	0	-25,0	-35,0	-40,0	-100,0
20.30.05 Innovations- og projektopgaver	2.000.000	2,0	2,0	2,0	8,0

- **Fællesoffentlige løsninger og shared services**

I forlængelse af ovenstående er det oplagt at søge at etablere fælles løsninger på tværs af sektorer og institutioner og ikke mindst at arbejde mere målrettet med fællesoffentlige løsninger.

Med vedtagelsen af ændringen af budget- og regnskabsloven for selvstyret og kommunerne under EM 2018 er der blandt andet skabt hjemmel, så kommunerne og Grønlands Selvstyre sammen kan etablere en organisation til anskaffelse, drift og udvikling af fælles offentlige IT systemer.

Nalakkersuisut forventes i dialog med kommunerne at udnytte de muligheder, som lovændringen indebærer for at skabe en mere effektiv og sammenhængende offentlig sektor, der søger at opnå gevinster i form af stordriftsfordele og øget kvalitet i den offentlige økonomistyring i bred forstand.

Parterne bag finanslovsaftalen ønsker endvidere, at Naalakkersuisut arbejder på at etablere brugen af shared service, hvor dette kan give økonomiske gevinster og vil være fagligt forsvarligt inden for selvstyret samt i forhold til administrative opgaver knyttet til små selvstændige enheder, herunder

eksempelvis sekretariatsbetjening af uafhængige råd og offentlige talsmænd, driften af Grønlands Statistik m.fl.

Noget sådant kan eventuelt nødvendiggøre tilpasning af lovgivning på enkelte områder og give anledning til personale- og systemmæssige tilpasninger, men vil herefter kunne give visse besparelser. Derfor er der først indregnet sådanne herfra med virkning fra FFL 2020.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
20.11.56 Budgetregulering, adm.	0	-1,5	-1,5	-1,5	-4,5

- **Digitaliseringstiltag, herunder Offentlig digital post og NemKonto**

For at skabe rammerne for mindre administration, er det væsentligt at satse på øget digitalisering. Dette kræver en indsats på mange områder, herunder af organisatorisk, lovgivningsmæssig, styringsmæssig karakter, ligesom det giver behov for ændring af IT-systemer, sammenhængende IT-arkitektur og koordination af IT-indkøb.

Den nationale digitaliseringsstrategi fra 2018-2021 udgør en overordnet ramme for dette arbejde. I forlængelse heraf er der en række forudsætningsprojekter, som strategien skal bygge på, herunder færdiggørelse af grunddataprogrammet, nyt ERP-system og afledte fagsystemer, etablering af NemKonto og Offentlig digital post samt opdatering af Nuna-Gis.

Desuden bliver det fremover nødvendigt konkret at indtænke muligheden for digitalisering i fremtidig lovgivning og i forbindelse med ændring af eksisterende lovgivning. Dette indebærer, at lovgivning så vidt muligt skal tage udgangspunkt i objektive kriterier frem for skøn, da dette er en væsentlig forudsætning for digitalisering af lovgivning og sagsbehandling.

- **Udgiftsanalyser omkring personale, administration og uddannelsesområdet**

I medfør af finanslovsaftalen gennemføres i 2019 udgiftsanalyser på blandt andet personale-, IT administrations- og uddannelsesområdet. Sidstnævnte ved blandt andet at afdække om, de nuværende holdtaxametre i erhvervsuddannelserne er indrettet hensigtsmæssigt, og om sådanne med fordel kan udbredes til flere dele af uddannelsessystemet for at sikre større sammenhæng mellem de økonomiske rammer og produktionen på de pågældende uddannelser.

Parterne forventer at dette bidrager til forarbejdet af Forslag til Finanslov for 2020 med fokus på at udmønte den tidligere omtalte besparelse på reformkontoen. Arbejdet skal endvidere bidrage til at øge omkostningsbevidstheden og bestræbelserne på at øge produktiviteten i den offentlige sektor.

Tema 3.1. Målretning af indsatser på sundheds- og socialområdet

- **Udgiftsanalyser på sundheds- og døgninstitutionsområdet**

I medfør af finanslovsaftalen gennemføres i 2019 også udgiftsanalyser på sundhedsområdet samt i forhold til det offentlige indkøb af ydelser fra private døgninstitutioner. Målet hermed er primært

at afdække mulighederne for at frigive ressourcer til borgerrettede sundhedsydelse og at afdække om den tidlige, forebyggende indsats kan optimeres henholdsvis at nedbringe udgiftspresset på døgninstitutionsområdet. Der vil derfor også ske en inddragelse af kommunerne i analysearbejdet. Det har i 2018 været nødvendigt for Naalakkersuisut at søge om en tillægsbevilling til sundhedsvæsenet på grund af et stigende udgiftspres. Dette forventes også at betyde en meget stram økonomi på området i 2019 og de kommende år.

Som konsekvens afsættes derfor en øget ramme på 10 mio. kr. i første omgang i 2019 til patientbehandling i udlandet, hvor udgiftspresset er særligt stort. Den kommende udgiftsanalyse på sundhedsområdet skal bidrage til at afdække, hvorvidt der er basis for justeringer af de økonomiske rammer fra og med 2020.

I det kommende analysearbejde skal spørgsmålet om blandt andet sundhedsvæsenets høje transportudgifter, store udgifter til vikarer, effekter af eventuel indførelse af et fradrag for sygeforsikringer samt mulig brugerbetaling på blandt andet råstofområdet indgå.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 20	BO 21	BO22	2019-22
34.11.01 Patientbehandling i udlandet, somatisk	10.000.000	0	0	0	10,0

- **Tidlige, forebyggende indsatser**

Der er væsentligt, at der kommer større fokus på tidlige, forebyggende indsatser på især social-, sundheds- og uddannelsesområdet. Al erfaring viser, at dette vil være en fordel for den enkelte, dennes familie og for samfundet, både menneskeligt og økonomisk.

Dette var indbygget som et centralt princip i reformspor 3 i Vækst- og Holdbarhedsplanen fra 2016, og nu bør der gøres en sammenhængende indsats for at efterleve dette ved at indarbejde princippet i de respektive sektorplaner og –strategier for at skabe konkrete og målbare resultater.

Det betyder, at der kan være behov for at omlægge strukturen på eksempelvis indførselsafgifter og således være provenuneutralt samlet set. Dette for at påvirke forbruget af sundheds- og miljømæssigt skadelige produkter. Samtidig er der behov for et mere tværgående og forpligtende samarbejde mellem sektorer, myndigheder og private aktører, herunder fonde med virke på sundheds-, social- og uddannelsesområdet.

Forudsætningen herfor vil typisk også være bidrag fra finansloven, eksempelvis for at sikre drift af anlæg med hel eller delvis fondsfinansiering. Tværgående tidlig, forebyggende indsats på social-, uddannelses- og sundhedsområdet vil også indgå i dialogen med Europa-Kommissionen som et muligt område i forbindelse udvidelse af samarbejdet inden for partnerskabsaftalen. Der er i EU's budget for 2019 afsat midler til forberedelse af en udvidelse af samarbejdet. Midlerne vil blandt andet kunne bringes i anvendelse til udvikling af en sektorplan, som kan være omdrejningspunkt for samarbejdet.

Parterne bag finanslovsaftalen ser gerne sådanne partnerskaber udfolde sig, hvor dette kan bidrage til en mere bæredygtig udvikling af samfundet og understøtte langsigtede politiske mål.

Tema 3.2. Bedre vilkår for børnefamilier

- **Bedre forhold for forældre under barsel**
- **Social hotline & Meeqqat 0-18**

Parterne er desuden enige om, at der med finansloven for 2019 skal ske velfærdsforbedringer på familieområdet, som skal understøtte en ny familiestrategi, styrke eksisterende sociale indsatser til en forbedring af særligt børnefamiliernes vilkår:

- Det forventes at elementer fra familiestrategien vil blive udmøntet i konkret lovgivning i løbet af 2019, herunder forbedring af vilkårene for familier på barsel.
- Der er endvidere afsat midler til en styrkelse af rådgivningstelefonerne, herunder en sammenlægning af alle rådgivningstelefonerne, så der bliver en indgang til rådgivning, og forlænget åbningstid.
- Endelig er der afsat midler til projektet Meeqqat 0-18 år, der er et tværfagligt samarbejde mellem Uddannelsesstyrelsen, Styrelsen for Sundhed og Forebyggelse og Socialstyrelsen med henblik på at koordinere indsatser, der henvender sig til børn i alle aldersgrupper.

Der er afsat 7 mio. kr. i 2019 og 14 mio. kr. 2020 til finansiering af disse velfærdsforbedringer på familieområdet. Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
20.11.70 Reserve til nye initiativer	7.000.000	12,0	12,0	12,0	43,0

Reformspor 4 – Øget selvforsørgelse

Mål for finansloven 2019:

Flere skal være en del af arbejdsmarkedet

- Beskæftigelsesfradrag og reform af sociale ydelser
- Tilskyndelse til senere tilbagetrækning

Forebyggelse og nedbringelse af gæld til det offentlige

- Gældsrådgivning i alle kommuner
- Forberedelse af Ilanngaassivik

Tema 4.1. Flere skal være en del af arbejdsmarkedet

Det er påkrævet at øge beskæftigelsesgraden, der er markant lavere i Grønland end i eksempelvis Island og Færøerne. Væsentligt flere i privat beskæftigelse vil øge indtægterne og reducere udgifterne og således kunne bidrage betydeligt til at sikre og øge det økonomiske råderum og dermed udviklingsmuligheder.

- **Beskæftigelsesfradrag og reform af sociale ydelser**

Der har i årevis været talt om at indføre et beskæftigelsesfradrag, som kan bidrage til at øge udbuddet af arbejdskraft.

Med finanslovsaftalen sættes der nu handling bag ordene. Der afsættes derfor en reserve til formålet og dermed igangsættes også et lovforberedende arbejde til at udforme en konkret model i form af et beskæftigelsesfradrag eller beskæftigelsestilskud samt en udmøntning heraf i et lovforslag til behandling i løbet af 2019.

Parterne bag finanslovsaftalen er enige om, at der snarest gennemføres konkrete politiske drøftelser med henblik på at afklare de politiske pejlemærker for et kommende beskæftigelsesfradrag og dermed for modellen og finansiering heraf. Der forudsættes endvidere, at der i tilknytning til beskæftigelsesfradraget søges gennemført en reform af sociale ydelser, som blandt andet understøtter målet om at få flere i beskæftigelse.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
20.11.51 Effekter af reformtiltag	0	0,0	50,0	50,0	100,0

Der er lagt følgende til grund herfor. Beløbet beregnes på baggrund af den enkeltes indkomster fra beskæftigelse m.v. og indkomster som selvstændig erhvervsdrivende. Beløbet opgøres og udbetales året efter indkomståret på baggrund af skatteopgørelsen. Et beløb for indkomståret 2020 forventes således udbetalt i 2021 og så videre. På sigt arbejdes der henimod, at beløbet kan udbetales i løbet af året, når dette viser sig teknisk og administrativt muligt.

Det er væsentligt, at der sker en sammenhængende og tværgående reformproces, der:

- får løst de netop konstaterede implementeringsproblemer med førtidspensionsreformen, sikrer bedre tilbud til personer i matchgruppe 3, muliggør at flere kan tilbydes fleksjobs og revalidering og fremmer øget mobilitet på arbejdsmarkedet.
- indebærer forbedring af visitering og vejledning, skabes bedre incitament til at komme i beskæftigelse, stilles stærkere krav om rådighedsforpligtelse for personer på midlertidig offentlig forsørgelse.

Herunder særligt er fokus på unge, der i udgangspunktet enten skal være i beskæftigelse eller under uddannelse, fremfor på passiv offentlig forsørgelse. Dette vil medvirke til at nedbringe strukturledigheden.

- **Tilskyndelse til senere tilbagetrækning**

I dag nedtrappes alderspensionen i takt med en stigende egenindkomst. Dette betyder, at der for modtagere af alderspension kan være en begrænset økonomisk gevinst ved at være aktive på arbejdsmarkedet.

For at sikre et økonomisk incitament for alderspensionisterne til at forblive på arbejdsmarkedet påtænkes det at hæve friholdelsesbeløbet fra 2020 og dermed forskyde grænserne for, hvornår nedtrapningen ved stigende egenindkomst for tillægspension begynder og slutter.

Parterne bag finanslovsaftalen er enige om, at der snarest gennemføres konkrete politiske drøftelser med henblik på at afklare de politiske pejlemærker for den kommende model herfor, inden for den økonomiske ramme, der er afsat på finansloven herfor.

En øget tilknytning til arbejdsmarkedet blandt alderspensionisterne vil både kunne generere øget velfærd for det samlede samfund og bedre økonomi for borgere, der fortsat har en arbejdsevne.

Der afsættes endvidere midler til etablering af en ældretalsmand fra og med 2020, idet der forudsættes skabt det nødvendige lovgrundlag herfor i 2019. Endelig forøges driftsbevillingen til handicaptalsmanden med årligt 1 mio. kr. fra 2019.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
20.11.70 Reserve til nye initiativer	0	7,1	7,1	7,1	21,3
20.11.70 Reserve til nye initiativer	0	0,8	0,8	0,8	2,4
30.30.04 Handicaptalsmand	1.000.000	1,0	1,0	1,0	4,0

Tema 4.2. Forebyggelse og nedbringelse af gæld til det offentlige

- **Gældsrådgivning i alle kommuner**

Det blev i 2017 som opfølgning på ”Redegørelse om gæld og gældsafvikling” besluttet at igangsætte et pilotprojekt i Kommune Kujalleq om økonomirådgivning primært for familier med

hjemmeboende børn med økonomiske problemer, herunder huslejerestancer, der enten er i risiko for at blive udsat af egen bolig eller er blevet udsat. Gældsrådgivningen har i pilotprojektet været forankret i boligadministrationsselskabet Ini A/S, idet gældsrådgivning ikke skal ses som en myndighedsopgave, men aktiviteterne er gennemført i et tæt samarbejde med kommunen.

Projektet har været en succes, og indsatsen er styrket i 2018 med flere fokusområder og flere samarbejdspartnere.

Naalakkersuisut har aftalt med kommunerne at søge at videreføre projektet og udvide det til at omfatte alle kommuner i 2019. Parterne bag finanslovsaftalen ønsker, at der sker en opfølgning herpå med en national indsats, der koncentrerer sig om byer med en lejermasse i de almennyttige boliger, der retfærdiggør fastansættelse af rådgivere.

Som i Kommune Kujalleq kan mindre byer betjenes fra nærmeste fysiske repræsentation, så der er finansiering til hyppig rejseaktivitet til de byer, der ikke har en stedligt, tilknyttet økonomirådgiver. Fokus vil ikke alene være på rådgivning om boligrestancer, men en bred tilgang.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
30.14.32 Gældsrådgivning	3.686.000	3,7	3,7	3,7	14,7
20.05.31 Reserve til merudgift på det kommunale område	-2.286.000	-2,3	-2,3	-2,3	-9,2

- **Forberedelse af Ilanngaassivik**

De samlede restancer til det offentlige er så store, at udbredelse af gældsrådgivningsprojektet til hele landet ikke kan stå alene, når denne udvikling skal vendes.

Skatte- og Velfærdscommissionen foreslog tilbage i 2011, at der oprettes et system til opkrævning af regninger, herefter kaldet Ilanngaassivik. Et sådan system vil fungere ved, at arbejdsgivere m.v. pålægges at udbetale indkomster til personer til et system, der inden indkomsten udbetales til modtageren, sørger for at betale de regninger fra det offentlige, som den pågældende har modtaget.

Ved at sikre, at de personer, der har en tilstrækkelige indkomst, også rent faktisk betaler deres regninger, forventes det, at restanceproblemerne på sigt mindskes.

Systemet skal samtidig sikre at borgerne altid får udbetalt en del af sin indkomst til basale fornødenheder, uanset hvor store regninger personen har modtaget. Dette rådighedsbeløb tænkes lovfæstet og vil blive reguleret afhængig af, hvor mange børn under 18 år der er hjemmeboende.

Ilanngaassivik tænkes koordineret med den sociale lovgivning, så eksempelvis udbetalingen af visse sociale ydelser, såsom boligsikring og kommunernes betaling af udgifter (transbestemte), kan ske via Ilanngaassivik.

Parterne bag finanslovsaftalen ønsker derfor nu øget fremdrift i Ilanngaassivik-projektet, som allerede er forudsat realiseret med tidligere vedtagne finanslove. For at sikre dette sker i praksis vil parterne angive en konkret retning for det videre arbejde hermed.

Det mest centrale punkt er, om systemet skal gælde for alle, og dermed være et obligatorisk opkrævningssystem, eller om Ilanngaassivik kun skal gælde for personer, der er i restance til det offentlige.

Et andet centralt punkt vedrører spørgsmålet om, hvilke typer af regninger, der skal opkræves.

Det ene yderpunkt er, at systemet skal kunne opkræve alle typer regninger, som det offentlige måtte have på en borger, så længe det er sikkert, at der er en regning. (En enhed må således ikke opkræve beløb via Ilanngaassivik, hvor det er usikkert om der eksisterer en fordring, eller hvor beløbet m.v. er omtvistet (f.eks. fordi det afhænger af en retssag))

Alternativt kan det i loven, eventuelt via en bekendtgørelse, fastsættes en liste over hvilke typer af regninger, der kan opkræves via Ilanngaassivik. Dette kan mest oplagt være opkrævning af husleje, el, vand og varme, renovation, underholdsbidrag og motorafgift.

En sådan liste over regninger vil kunne udbygges efterhånden, som der indhøstes erfaringer med Ilanngaassivik. Ved at udpege visse fordringer frem for andre er der en risiko for, at der opbygges yderligere restancer på de fordringstyper, som ikke opkræves via Ilanngaassivik. Udpegningen bør derfor ske efter nærmere overvejelser over risici og relevans. Det videre lovforberedende arbejde skal derfor have fokus på dette.

Indførslen af Ilanngaassivik skønnes i finansloven at give en indtægt på ca. 15 mio. kr. det første år det indføres og dernæst 30 mio. kr. Disse budgetforbedringer er pt. indregnet fra og med 2020 og er baseret på en forudsætning om, at systemet indføres som et obligatorisk system for alle borgere og omfatter alle offentlige fordringer. Der er tidligere afsat en økonomisk ramme til den IT-systemmæssige forberedelse af Ilanngaassivik på hoverkonto 40.98.02. Implementering af den nationale digitaliseringsstrategi.

Det er på det foreliggende grundlag ikke muligt at skønne, hvilke provenumæssige konsekvenser de ovennævnte beslutninger vil have. Beslutningerne vil påvirke det forventede provenu i nedadgående retning, der vil skulle analyseres nærmere og indarbejdes, senest med virkning for Forslag til Finanslov for 2020.

Sideløbende med arbejdet med Ilanngaassivik forventes Naalakkersuisut at afdække behovet for og om nødvendigt gennemføre relevante tiltag for at forebygge mulige problemer med konkursrytteri.

Sikring af overskud på finansloven for at øge uafhængighed af bloktilskud

Parterne bag finanslovsaftalen for 2019 vil også i de kommende år arbejde målrettet på at skabe en holdbar økonomisk udvikling, hvor der skabes råderum til gradvis og prioriteret overtagelse af opgaver fra staten og sker en reduktion af afhængigheden af bloktilskuddet.

Der er således overensstemmelse mellem disse målsætninger og Naalakkersuisuts mål og principper for den økonomiske politik, som er beskrevet i de almindelige bemærkninger til Forslag til Finanslov for 2019. Heri tilkendegiver Naalakkersuisut samtidig at ville gå videre med at implementere den økonomiske politik via følgende specifikke tiltag:

- En opdateret økonomisk holdbarheds- og vækstplan.
- Følgbekendtgørelser til budget- og regnskabsloven.
- En gælds- og likviditetspolitik.

Parterne ser frem til at dette udmøntes i praksis sammen med andre relevante tiltag, der kan bidrage til at nå de overordnede økonomiske og politik mål, der blandt andet følger af finanslovsaftalen.

Det følger heraf også, at der som led i færdiggørelsen af finanslovsaftalen foretages en række justeringer, der fremsættes som ændringsforslag til 3. behandlingen af FFL 2019 for at sikre overskud i 2019 og for den samlede finanslovsperiode 2019-2022.

Konkret indebærer finanslovsaftalen følgende ændringer:

Hovedkonti	FL 2019	BO 2020	BO 2021	BO 2022	2019-22
27.01.07 Inuit Circumpolar Conference	-500.000	-1,0	-1,5	-2,0	-5,0
20.05.20 Bloktilskud til kommunerne	0	-10,0	-10,0	-15,0	-35,0
20.11.50 Driftsreserven	-2.500.000	-2,5	-2,5	-2,5	-10,0
40.94.27 Oqaasilerffik	-1.000.000	-1,0	-1,0	-1,0	-4,0
50.06.50 Fiskeriudviklingspulje	-2.500.000	-2,5	-2,5	-2,5	-10,0
51.07.40 Rente- og afdragsfrie lån	-2.000.000	-2,0	-2,0	-2,0	-8,0
64.10.25 Olie- og gasstrategi	-48.000.000	0	0	0	-48
64.10.27 Erhvervs- og markedsfør.proj.	-4.000.000	-4,0	-4,0	-4,0	-16,0
40.95.05 Grønlands Nationalteater	1.500.000	1,5	1,5	1,5	6,0
87.73.22 GLV – landingspladser	10.000.000	0	0	0	31,0
89.72.12 Boligproj. og erstatningsbyg.	5.000.000	5,0	,0	0,0	10,0
67.02.02 Kompetenceudviklingskurser	-2.500.000	-2,5	-2,5	-2,5	-10,0
67.02.05 Majoriaq	-5.800.000	-5,8	-5,8	-5,8	-23,2
64.01.07 Budgetregulering	0	0	0	-10,0	-10,0

Når der som opfølgning på strukturreformen overføres opgaver til kommunerne, som det planlægges at ske i de kommende år på blandt andet anlægsområdet, vil kommunernes andel af den samlede offentlige økonomi stige ret betydeligt, og selvstyrets andel falde tilsvarende.

Ændringer i befolkningens størrelse og sammensætning vil i de kommende år give stigende udfordringer for den offentlige økonomi. Derfor er det nødvendigt at foretage prioriteringer, der på samme tid sikrer finanspolitisk holdbarhed og langsigtet økonomisk realvækst.

Parterne bag nærværende aftale finder det på denne baggrund afgørende, at kommunerne også i de kommende år bidrager til at gøre den samlede offentlige sektor mere effektiv og dæmpe udgiftsudviklingen for at sikre en holdbar økonomisk udvikling. Der indarbejdes derfor en forventning i finansloven for 2020 om på besparelser på hovedkonto 20.05.20. Bloktilskud til kommunerne. Denne forudsætning er således på linje med de ligeledes indarbejdede besparelser i perioden 2020-2022 på selvstyrets drift og administration på blandt andet hovedkonto 20.11.51 . Effekter af reformtiltag.

Parterne er endvidere enige om, at det vil skulle indgå som pejlemærker for forberedelsen af FFL 2020, at der skal skabes et øget økonomisk råderum via øget indtjening, herunder ved at flere kommer i beskæftigelse.

Et øget råderum skal herunder kunne anvendes til at bane vejen for målet om at kunne nedsætte selskabsskatteprocenten markant og til forbedring af barselsorloven for at give bedre vilkår for børnefamilier. Begge dele var politisk enighed om under EM 2018 som vigtige prioriteringer, der bør indgå i FFL 2020.

BILAG

Økonomiske konsekvenser af aftalen og det videre arbejde med FFL 2019

Hovedkonto	FL 2019	BO 20	BO 21	BO 22	2019-22
20.11.70 Reserve til nye initiativer	3.000.000	2,0	1,5	1,5	1,5
40.91.07 Center for Arktisk Teknologi	1.300.000	2,7	3,7	4,9	12,6
20.11.70 Reserve til nye initiativer	3.960.000	5,04	6,72	8,40	24,12
67.02.01 Arbejdsmarkedsafdelingen	800.000	0,8	0,8	0,8	3,2
67.02.05 Majoriaq	-5.800.000	-5,8	-5,8	-5,8	-23,2
67.02.02 Kompetenceudviklingskurser	-2.500.000	-2,5	-2,5	-2,5	-10,0
80.00.01 Omrokeringsreserve og 87.73.12 Reinvestering i havne og havneanlæg	10.000.000	21,0	10,0	10,0	51,0
80.00.80 Disponeringsbeløb påbegyndt projektering	20.000.000	10,0	0	0	30,0
50.06.25 Fiskerikommission	2.000.000	0	0	0	2,0
20.11.56 Budgetregulering, adm.	0	-30,0	-35,0	-40,0	-105,0
20.30.05 Innovations- og projektopgaver	2.000.000	2,0	2,0	2,0	8,0
20.11.56 Budgetregulering, adm.	0	-1,5	-1,5	-1,5	-4,5
34.11.01 Patientbehandling i udlandet, somatisk	10.000.000	0	0	0	10,0
20.11.70 Reserve til nye initiativer	7.000.000	12,0	12,0	12,0	43,0
20.11.51 Effekter af reformtiltag	0	0,0	50,0	50,0	100,0
20.11.70 Reserve til nye initiativer	0	7,1	7,1	7,1	21,3
30.14.32 Gældsrådgivning	3.686.000	3,7	3,7	3,7	14,8
20.05.31 Reserve merudgift på kommunalt område	-2.286.000	-2,3	-2,3	-2,3	-8,2
27.01.07 Inuit Circumpolar Conference	-500.000	-1,0	-1,5	-2,0	-5,0
20.05.20 Bloktilskud til kommunerne	0	-10,0	-10,0	-15,0	-35,0
20.11.50 Driftsreserven	-2.500.000	-2,5	-2,5	-2,5	-10,0
20.11.70 Reserve til nye initiativer	0	0,8	0,8	0,8	2,4
30.30.04 Handicaptalsmand	1.000.000	1,0	1,0	1,0	4,0
40.94.27 Oqaasileriffik	-1.000.000	-1,0	-1,0	-1,0	-4,0
50.06.50 Fiskeriudviklingspulje	-2.500.000	-2,5	-2,5	-2,5	-10,0
51.07.40 Rente- og afdragsfrie lån	-2.000.000	-2,0	-2,0	-2,0	-8,0
64.10.25 Olie- og gasstrategi	-48.000.000	0	0	0	-48,0
64.10.27 Erhvervs- og markedsfør.proj.	-4.000.000	-4,0	-4,0	-4,0	-16,0
64.01.05 Erhvervsudvikl. bygder og yderdistrikter	-500.000	-0,5	-0,5	-0,5	-2,0
64.01.07 Budgetregulering	0	0	0	-10,0	-10,0
40.95.05 Grønlands Nationalteater	1.500.000	1,5	1,5	1,5	6,0
87.73.22 GLV – landingspladser	10.000.000	0	0	0	10,0
89.72.12 Boligproj. og erstatningsbyggeri	5.000.000	5,0	0	0	10,0